

*Гольтер І. М.,**кандидат філологічних наук,**доцент кафедри перекладу**Дніпровського державного технічного університету*

ДОТРИМАННЯ СТИЛІСТИЧНИХ НОРМ ТА ЗБЕРЕЖЕННЯ МОВНИХ ВІДПОВІДНОСТЕЙ У ПРОЦЕСІ ПЕРЕКЛАДУ АНТОНІМІВ БЛИЗЬКОСПОРІДНЕНИХ МОВ

Анотація. Стаття присвячена проблемі збереженню стилістичних норм у процесі перекладу текстів різних стилів у близькоспоріднених мовах. Наголошується, що протиставлення значень слів може виявитися лише у співвідносних поняттях, які перебувають у взаємній залежності і можуть характеризувати явище одного плану. Причини цього різні, але найголовнішою з них є те, що за допомогою контрастного зіставлення фактів найяскравіше вимальовується їх глибина. Наявність диференційних рис у близькоспоріднених мовах, що пояснюється внутрішніми законами розвитку кожної з них, а також соціально-економічними і культурними факторами, призвели до виникнення певної, проте не дуже суттєвої різниці в системних відношеннях антонімів, а отже, і в їхньому перекладі. Процес перекладу подібний до процесу народження нового твору, він є результатом співтворчості з автором, коли перекладач для отримання адекватного оригіналу враховує чимало компонентів: жанрово-стилістичну приналежність текстів оригіналу і перекладу, прагматичні чинники, що впливають на вибір варіанту перекладу, час написання тощо. Усі ці аспекти перекладу мають нормативний характер і саме ними зумовлюється стратегія перекладача та критерії оцінки його праці. Сильові норми визначають вимоги до перекладача і перекладу. Грамотне й доцільне застосування стильових норм, у тому числі й у процесі перекладу, антонімів та антонімічних конструкцій визначає якість перекладу. Прояви антонімії різноманітніші в лексичі усно-розмовній, художньо-белетристичній та суспільно-політичній і обмеженіші в офіційно-діловій та науковій. Наявність диференційних рис у близькоспоріднених мовах, що зумовлено внутрішніми законами розвитку кожної з них, а також соціально-економічними і культурними факторами, призвела до виникнення певної, проте не дуже суттєвої різниці в системних відношеннях антонімів, а отже, і в їхньому перекладі. Автор зазначає, що однією з важливих особливостей антонімії, яка становить складнощі у процесі перекладу з близькоспоріднених мов, є те, що полісемантичні слова з іншим конкретним словом вступають в антонімічні зв'язки не в усіх своїх значеннях, а лише в якомусь одному з них. Крім того, у процесі перекладу художніх текстів для збереження авторського почерку необхідно, якщо існує така можливість, використовувати антоніми, що належать до того ж стильового напрямку.

Ключові слова: стилістичні норми, мовні відповідності, антоніми, антонімія, ідеоостиль, переклад.

Постановка проблеми. Загальновідомо, що мова тісно пов'язана з мисленням, вірніше, вони являють собою нерозривну єдність, визначаючи розуміння нами смислу і змісту ска-

заного. І антоніми, незважаючи на зовнішню простоту, є однією із найскладніших та найцікавіших у цьому плані лексико-семантичних мікросистем – бінарних опозицій, коли в нашій свідомості відбувається смислове протиставлення подібності семантичних значень слів. Д. Мовчан підкреслює: «Антонімічні відношення – це асоціації за контрастом, які відображають суттєві розбіжності між однорідними за своїм характером предметами, явищами, діями, якістьними й ознаками» [1, с. 112].

У близькоспоріднених мовах, зокрема в російській і українській, системні відношення антонімів – слів, що виражають протилежні, але співвідносні один одному поняття, не мають суттєвих відмінностей. Проте не можна не помітити тут певні відмінності, зумовлені певною невідповідністю лексичного складу, що пов'язано з особливостями світосприйняття, менталітету, побуту та матеріальної культури двох народів.

Тому нині актуальною є проблема дотримання стилістичних норм у процесі перекладу антонімів із російської мови українською в текстах різних стилів та жанрів, адже вивчення цього цікавого питання дасть змогу побудувати певний алгоритм перекладу цього виду тропів, що є одним із важливих аспектів сучасного перекладознавства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Антонімія вже довгий час знаходиться в центрі уваги науковців (Я.І. Гельбл, В.А. Іванова, В.А. Михайлов, Є.М. Міллер, Л.О. Новіков, О.М. Будз, В.В. Унукович, Л.О. Введенська, В.М. Зав'ялова, В.Н. Комісаров, М. Бирвіш, Т. Шіппан, М.В. Нікітін, Д. Крузе, Й. Льонс та інші), які приділяють увагу, насамперед, лінгвістичним і функціонально-стилістичним аспектам антонімії, класифікують антоніми, підкреслюючи такі їхні властивості, як протиставлення за змістом та несумісність, акцентуючи на конкретно-мовленнєвій організації антонімії, розглядаючи роль антонімів в ідеоостилі того чи іншого письменника тощо. Досліджень, які б стосувалися визначення конкретних шляхів добору еквівалентних антонімів у процесі перекладу різностильових текстів, практично немає. Між тим саме від того, чи будуть збережені при цьому мовні норми, безпосередньо залежить і якість перекладу, і сама приналежність тексту-друготвору до того ж стилю, що і текст-першоджерело.

Метою статті є узагальнення класифікації антонімів, виявлення особливостей перекладу антонімів близькоспоріднених мов, визначення ролі стилістичних норм у процесі перекладу текстів різних стилів.

Відповідно до поставленої мети були сформульовані і виконані такі завдання: проведення порівняльного аналізу перекладу антонімів згідно з класифікацією за характером

протиставлення та за структурою, тематичними групами залежно від стилю тексту, що перекладається і дослідження способів дотримання при цьому відповідних стилістичних норм для отримання адекватного перекладу.

Методи дослідження – у процесі аналізу застосовувалися методи зіставлення, спостереження, компонентного аналізу.

Виклад основного матеріалу. Перед тим, як говорити про дотримання стилістичних норм у процесі перекладі антонімів, варто, на нашу думку, повести мову про те, що являють собою антоніми, спробувавши узагальнити розмаїття думок і поглядів сучасних науковців та це мовне явище. У системі виразних засобів мови вони посідають досить помітне місце. Їхня стилістична роль полягає перш за все в тому, що вони забезпечують контрастну характеристику образів, предметів, явищ. При цьому варто чітко розуміти, що антонімія – явище синхронне, оскільки зі зміною значення слів можуть втрачатися антонімічні відношення між ними, і, навпаки, розвиток нових значень, поява нових слів у процесі збагачення лексики постійно породжують нові антонімічні зв'язки між словами.

Для визначення антонімічних слів використовуються кілька критеріїв. Вони характеризуються як слова з протилежними значеннями, що розрізняються за вираженням протилежності, регулярно вживаються в типових синтаксичних конструкціях у взаємному протиставленні, мають однакову сферу лексичної сполучуваності, означають якісні ознаки, утворюють словотворчі гнізда.

Наявні визначення антонімів можна умовно поділити на три групи. Перша група – це такі тлумачення, що зараховують до антонімів слова з протилежним значенням. Такі формулювання мають власні варіації, але в основному в тому, що відзначається наявність протилежних значень, – вони не розбігаються. Цей тип визначень незмінно містить вказівку на протилежну семантику; додаткові характеристики про різне звучання слів, сигніфікативність значення та інше, не змінюючи при цьому суттєво зміст формулювань [2; 3].

До другої групи належать визначення, в яких робиться спроба окреслити межі антонімії шляхом перелічення основних ознак антонімів і способів їх ідентифікації як лінгвістично пов'язаних пар слів, що належать до однієї частини мови, є членами унікальної, єдиної, бінарної, пропорційної, багатомірної опозиції [4; 5; 6].

Третю групу об'єднують спроби описового визначення антонімів шляхом перелічення та пояснення різноманітних їхніх властивостей, функцій, способів творення та вживання тощо [1; 7–10].

На наш погляд, найбільш точно і всебічно дав визначення антонімам Є.М. Міллер: «Антоніми – це взаємопротилежні за значенням номінативні одиниці мови, які служать для позначення взаємопротилежних одно суттєвих явищ об'єктивної реальності <...> Антонімічні відносини охоплюють всю систему номінації, тобто антонімічність є внутрішня фундаментальна властивість мови. Антонімія слів реалізуються тільки в мовленні» [11, с. 69].

Виразальні можливості антонімічних відношень між словами визначаються певними семантичними класами та типами. Антоніми можуть також позначати абсолютні (означають протилежні явища, процеси, властивості та ін., що існують в об'єктивній дійсності матеріального світу – *прискорення-гальмування*) або відносні (означають протилежні явища, процеси,

події, факти, властивості, що існують у суспільстві – *ворожнеча – дружба*) протилежності.

Звичайно, вказані критерії не є абсолютними для визначення антонімічності слів, хоча вони дають змогу виявити парадигматичні і синтагматичні відношення антонімів між собою та з іншими словами в лексико-семантичній системі мови.

Як наголошує український дослідник В. Русанівський, «сміслові зв'язки за контрастом належать до числа найважливіших засобів поєднання лексичних одиниць у мікросистемі. У цьому виявляється природна схильність людського розуму» [12, с. 77].

За своєю суттю антоніми неоднорідні. М.Р. Львів [13] виділяє контрарну (протилежність виражають, крайні симетричні члени впорядкованої більшості, між якими існує середній, проміжний член: *молодий не старий, не молодий, літній – старий*), контрадикторну (між протилежними членами, які доповнюють один одного немає жодного проміжного члена: *живий – мертвий*), векторну (протилежність різноспрямованих дій, рухів, ознак: *підніматися – опускатися*). Окремо виділяються антоніми, що вказують на участь у дії двох сторін, кожна з яких виконує протилежну функцію: *давати – брати*.

Наведена класифікація антонімів не може вважатися єдиною. Три основні різновиди антонімічних лексико-семантичних відношень виділяють за такими критеріями: наявність або відсутність ознаки: *рух – спокій*; початок – припинення дії або стану: *влетіти – вилетіти*; більший – менший ступінь вияву ознаки: *широкий – вузький*.

Відомі також й інші принципи класифікації антонімів. За характером протиставлення розрізняють антоніми, які стоять на крайніх точках шкали, що виражає різний ступінь певного явища: *злий – добрий*; антоніми-конверсиви – протиставлення слів, що називають відношення, в яке вступають дві сторони: *потопати – виринати*; антоніми, які означають протилежну спрямованість дії, стану, ознаки: *світає – смеркає*; антоніми, що виражають протилежність понять, які доповнюють одне одного і охоплюють усе родове поняття: *живий – мертвий*.

У праці Л.А. Новікова розглянута структурна класифікація антонімів, яка заснована на словотворчих зв'язках слів. Дослідник виділяє різнокореневі або лексичні (*любити – ненавидіти*) та однокореневі (*закривати – відкривати*) різновиди [14].

За антонімічними відношеннями слова поєднуються на ґрунті спільної семантики, що лежить в їх основі. Проведене дослідження дало змогу зробити тематичну класифікацію антонімів та визначити особливості їх перекладу в різностильових текстах і можливість дотримання при цьому жанрово-стилістичних норм, під якими ми розуміємо норми, що регулюють уживання мовних одиниць, які для певної сфери мовлення є природними й доцільними. Вони забезпечують єдність і витриманість викладу, однорідність мовлення, перешкоджають змішуванню стилів» [15, с. 83].

За словами Н. Ольховської, жанрово-стилістична норма перекладу – це вимога відповідності перекладу домінантній функції і стилістичним особливостям типу тексту, до якого належить переклад, тому що нормативні вимоги до якості перекладу мають сенс лише щодо певного типу текстів і певних умов перекладацької діяльності. Вибір стратегії перекладу визначається характером оригіналу, а стилістичні вимоги, яким має відповідати переклад, – це нормативні правила, що характеризують тексти аналогічного типу в мові перекладу [16].

При цьому, якщо в художньому та публіцистичному стилях допускається певна «свобода» як щодо конкретного слововжитку, так і щодо способів побудови текстів, норми офіційно-ділового стилю жорстко стандартизовані і практично не мають варіантів, науковий стиль, знаходячись посередині, має риси їх обох [15, с. 84].

Враховуючи, що антоніми своєю чергою, окрім основного так званого «нейтрального» значення, мають досить широкий спектр синонімів, добрі яких саме і дає змогу порівнювати переклад з оригіналом щодо його лексичного складу, спочатку визначимося з найпростішим і найуживанішим способом перекладу антонімів, який можна використовувати в процесі перекладу текстів будь-якого стилю – наукового, ділового, публіцистичного, художнього тощо. Адже, як підкреслює С. Виноградов, дотриманість певного стилю «полягає, з одного боку, в розподілі мовних одиниць за текстами відповідно до їхнього стильового забарвлення, і з іншого – у використанні в тексті лише тих стилістично позначених одиниць, які органічні для певного типу тексту» [17, с. 499].

Таким чином, антоніми, що позначають психічні та фізіологічні характеристики людини та її стану, її характер, поведінку, зовнішній вигляд та фізичні якості: рос. *ласковий – грубий, грустить – радоваться, надежда – разочарование*; укр. *ласкавий – грубий, сумувати – радіти; надія – розчарування*; координаційні поняття: рос. *день – ночь, вечер – утро, север – юг*; укр. *день – ніч, вечір – світанок, північ – південь*; виражають етичну та естетичну оцінку: рос. *внимательный – безразличный, красивый – уродливый, святенья – грех*; укр. *уважний – байдужий, гарний – потворний, святиня – гріх*; позначають явища природи та погодні умови: рос. *свет – тьма, ветренный – безветренный*; укр. *світло – тьма; вітряний – безвітряний*; характеризують фізичні якості, властивості чи стани предметів, явищ: рос. *высокий – низкий, узкий – широкий*; укр. *високий – низкий; вузький – широкий*; використовуються на позначення соціальних явищ: рос. *порядок – беспорядок, демократия – тоталитаризм*; укр. *порядок – безлад; демократія – тоталітаризм*, мають, за деяким винятком, лексичні відповідники в обох мовах і перекладаються без будь-яких труднощів за допомогою еквівалентного перекладу.

Здебільшого мають повні лексичні еквіваленти і комплементарні антоніми (рос. *правда – неправда, живые – мертвые, далеко – близко*; укр. *правда – неправда, живі – мертві; далеко – близько*), а також антоніми – контрактиви (рос. *задумали – замолчали; построить – разрушить*; укр. *загомоніли – змовкли, побудувати – зруйнувати*) та антоніми, які виражають градуальну якісну протилежність і протилежність координаційних понять (рос. *свет – сумерки – темнота*; укр. *світло – сутінки – темрява*).

Щодо антонімії в науковій термінології, маючи певну специфіку, вона реалізується за тими з правилами, які були зазначені вище і теж не викликає особливих питань щодо стильових норм або способів перекладу (найчастіше застосовується еквівалентний метод). Наприклад, рос. *увлажнение – обезвоживание, баланс – дисбаланс, загрязнение – очистка, микрокристаллы – макрокристаллы, термокоагуляция – криокоагуляция, гипералергенные препараты – гипоалергенные препараты*; укр. *зволоження – зневоднення, баланс – дисбаланс, забруднення – очищення, мікрокристали – макрокристали, термокоагуляція – криокоагуляція, гіпералергенні препарати – гіпоалергенні препарати*.

У процесі перекладу варто також зважати на багатозначність слова, адже воно може мати кілька антонімічних пар залежно від кількості значень, наприклад: *сухий – мокрий, сухой – м'який, сухой – повний, сухой – емоційний*. Різні антоніми можуть бути і щодо одного значення залежно від акцентування на різних відтинках: *наступ – відступ, оборона, контрастнаступ*.

Зберігати авторський стиль і дотримуватися стилістичних норм стає набагато складнішим завданням, коли ми маємо справу з фольклором, публіцистикою, художньою літературою, адже там як художній прийом допускається навмисне зіштовхування стилістично різнорідних елементів норми [15].

Так, прислів'я і приказки, які містять антонімічні поняття, можуть перекладатися або еквівалентним способом, або наближеним перекладом, зберігаючи зміст, але іноді не зберігаючи антоніми: укр. *Удар забувається, а слово пам'ятається* – рос. *удар забывается, а слов помнится* (екв.); укр. *Більше діла – менше слів* – рос. *больше дела, меньше слов* (екв.); укр. *Молодість – буйність, а старість – не радість* – рос. *молодость – буйность, а старость – не радость* (екв.). *Молодость и мудрость не сидят на одном стуле* (наближ.); укр. *Краще мовчати, ніж багато говорити*. Слово – сrebro, молчание – золото (наближ.); укр. *Краще з розумним у печлі, ніж з дурнем у раю* – рос. *услужливый дурак опаснее врага* (наближ.); укр. *Щастя розум відбирає, а нещастя назад повертає* – рос. *бедность учит, а счастье портит* (набл.); укр. *Доки не поберуться – любляться, а поберуться – чубляться* – рос. *вместе тесно, а врозь скучно*. (наближ.)

Спектр способів перекладу антонімів у художньому тексті набагато більший. І щоб текст друготвору не спотворював авторський задум, перекладач застосовує якнайрізноманітніші стратегії, за можливості дотримуючись стилістичних норм рідної мови. Обмежимося аналізом перекладу поезії, обравши як ілюстративний матеріал кілька віршів відомих українських і російських поетів.

Анна Ахматова, перекладаючи поезію І. Франка, у віршах «Ой ти, дівчино, з гороху зерня» та зберегла авторське протиставлення і стиль (еквівалентний переклад), у вірші «Не боюся я ні бога, ні біса» використала простонародне «біс», а у вірші «Я не тебе люблю, о ні» зберегла лише авторський смисл, відступивши від франкової норми: замінила знижене «тікати» на вираз високого поетичного стилю «дорог искал», а снувався – на нейтральне «был всегда с тобою» [18]:

укр. Ой ти, дівчино, ясна зоре!

Ти мої радощі, ти моє горе! (Ой, ти дівчино, з гороху зерня)
рос. Ясная зорька, что в твоём взоре?

Ты – моя радость, ты мое горе! (Стройная девушка, меньше орешка)

укр. Не боюся я ні бога, ні біса,

Маю серця гіпотечку чисту (Не боюся я ні бога, ни беса)

рос. Не боюся я ни бога, ни беса,

Я свободной душой владею (Не боюся я ні бога, ні біса);

укр. Не надійся нічого! Земле-мамо!

Ти, світе ясний! Темнота нічна! (Не надійся нічого!)

рос. Как? Нет надежды мне? О, мать-земля!

Ты, ясный свет! Ты, темнота ночная! (Как? Нет надежды мне?) укр. Від тебе геть тікати хотів,

Круг тебе все снувався (Я не тебе люблю, о ні)

рос. Я от тебя дорог искал,

Но был всегда с тобою (Я не тебя люблю, о нет)

Ще яскравіше можна побачити добір до антонімів їхніх синонімічних еквівалентів, порівнюючи переклади. Так, у процесі перекладу поеми «Сон» Т.Г. Шевченка і В. Державін [19], і О. Ласкавцев [20] використали нейтральну лексику, дівравши до архаїзму «мурує» його сучасний аналог – «строит», а до дієслова «руйнує» знайшовши різні варіанти: «разрушит», «ломаєт», перший з яких більш літературний.

укр. У всякого своя доля
І свій шлях широкий:
Той мурує, той руйнує... (Сон)
рос. У каждого судьба своя
да свой путь широкий:
Этот строит, тот разрушит... (переклад О.Ласкавця)
У всякого своя доля
И свой путь широкий:
Этот строит, тот ломает... (переклад В.Державіна)

Свої варіанти перекладу контекстуальних антонімів у вірші Марини Цветаєвої «Мой милый, что тебе я сделала?!» запропонували В. Бричкова-Абу-Кадум [21] та Л. Лу [22]: В. Бричкова-АбуКадум замінила літературні протиставлення на більш розмовні: «в глаза глядел» – «косится в стороны» «в вічі заглядав» – «коситься з неласкою», «до птиц сидел» – «все жайворонки нынче – вороны» – «до птахів впадав» – «воронням всі ластівки» (прийоми генералізації та смислової заміни), «я глупая» – на «живий, розумний поготів» – «ты умен» – на порівняння «брилою закам'янілою» (смислова заміна), Л. Лу знайшла для перекладу інші можливості, проте не менш цікаві й виразні: «в очі ще дививсь» – «скоса, більше в сторону», «до півнів засидівсь» (смислова заміна), «всі жайворонки нині – ворони», «розуму засів» – «живий... з німою силою»

рос. Вчера ещё в глаза глядел,
А нынче – всё косится в сторону!
Вчера еще до птиц сидел,-
Всё жаворонки нынче - вороны!
Я глупая, а ты умен,
Живой, а я остолбенелая...
укр. Ще вчора в вічі заглядав,
А нині – коситься з неласкою!
Ще вчора до птахів впадав,
А нині воронням всі ластівки!
Живий, розумний поготів,
Я ж – брилою закам'янілою... (переклад В. Бричкової-Абу-Кадум)

Учора в очі ще дививсь,
Сьогодні, скоса, більше в сторону.
Вчора до півнів засидівсь,
Всі жайворонки нині – ворони...
В мені лиш розуму засів,
А ти – живий... з німою силою... (переклад Л. Лу)

Отже, на продемонстрованих прикладах можна впевнитися, що збереження норм при перекладі художніх творів – справа тонка і досить складана, проте цілком реальна. Перекладачам вдалося знайти «ключик» до авторського задуму і в разі потреби передати ідеостиль.

Висновки. Процес перекладу подібний до процесу народження нового твору, він є результатом співтворчості з автором, коли перекладач для отримання адекватного оригіналу враховує чимало компонентів: жанрово-стилістичну приналежність текстів оригіналу і перекладу, прагматичні чинники, що впливають

на вибір варіанту перекладу, час написання тощо. Усі ці аспекти перекладу мають нормативний характер, і саме вони зумовлюють стратегія перекладача та критерії оцінки його праці. Стильові норми визначають вимоги до перекладача і перекладу. Хоча перекладач має певну свободу дій, але «вищим пілотажем» для нього є збереження авторського почерку і духу оригіналу. Грамотне й доцільне застосування стильових норм, у тому числі й при перекладі антонімів та антонімічних конструкцій – своєрідний лакмусовий папірець для показу талановитості перекладача і запорука бездоганного перекладу. У системі виразових засобів мови антоніми відіграють досить важливу роль. Це зумовлюється, насамперед, тим, що вони допомагають створити контрастну характеристику образів, предметів, явищ. Прояви антонімії більш різноманітні в лексиці усно-розмовній, художньо-белетристичній та суспільно-політичній і більш обмежені в офіційно-діловій та науковій. Наявність диференційних рис у близькоспоріднених мовах, що зумовлено внутрішніми законами розвитку кожної з них, а також соціально-економічними і культурними факторами, призвели до виникнення певної, проте не дуже суттєвої різниці в системних відношеннях антонімів, а отже, і в їх перекладі.

Перспективу подальших досліджень ми бачимо в розробці системи аналізу відтворення складників жанрово-стильової доміанти різножанрових текстів.

Література:

1. Мовчан Д.В. Особливості методики дослідження антонімів. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія.* 2014. № 9. С. 112–115.
2. Пестова М.С. Антонимия как объект теоретического исследования. *Вестник ЮУрГУ. Серия «Лингвистика».* 2014. Вып. 11. № 1. С. 18–21.
3. Турчин В.В., Турчин В.М. Лінгвістичні напрямки у дослідженні антонімії. *Наукові записки. Серія «Філологічна».* Острог : Вид-во Нац. ун-ту «Острозька академія». 2011. Вып. 19. С. 337–341.
4. Белова С.В. Критерії визначення антонімів. *Науковий вісник ВДУ. Журнал Волинського державного університету ім. Лесі Українки: Філологічні науки.* 1999. № 3. С. 7–8.
5. Селіванова О.О. Лінгвістична енциклопедія. Полтава : Довкілля-К, 2010. 844 с.
6. Денисова С.П. Типологія категорій лексичної семантики. Київ : Вид-во Київського держ. лінгв. ун-ту, 1996. 294 с.
7. Будз О.М. Критерії визначення антонімів. *Іноземна філологія.* 1978. № 50. С. 53–56.
8. Дятчук В.В., Пустовіт Л.О. Семантична структура і функціонування лексики української літературної мови. Київ : Наукова думка, 1983.
9. Лисиченко Л.А. Лексико-семантична система української мови. Харків : ХДПУ ім. Г.С. Сковороди, 1997. 129 с.
10. Унукович В.В. Про деякі види текстової актуалізації антонімів. *Мовознавство.* 1995. № 5. С. 68–70.
11. Миллер Е.М. Межчастеречная антонимия. Саратов : изд-во Саратовского ун-та, 1983. 201 с.
12. Русанівський В.М. Семантичні процеси розвитку української лексики. Київ : «Наукова думка», 1983. 677 с.
13. Львов М.Р. К вопросу о типах лексических антонимов. *Русский язык в школе.* 1970. № 3. С. 71–76.
14. Новиков Л.А. Антонимия, ее типы и место в лексико-семантической системе языка. *Тезисы докл. научн конф.: Вопросы описания лексико-семантической системы языка.* Москва, 1971. Ч. II. С. 57–60.
15. Селігей П.О. Стильова норма як різновид мовної норми. *Наукові записки НаУКМА.* 2016. Том 189. Філологічні науки (Мовознавство). С. 83–86.

16. Ольховська Н.С. Специфіки тексту та стратегії перекладу. *Матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Часово-просторова і вікова специфіка німецькомовного тексту»*. Мелітополь, 26.10.2017 р. URL: <http://nimfilmdpu.mozello.com/vseukrainska-nternet-konferencija/perekladoznavstvo/params/post/1338438/>
17. Виноградов С.И. Правильность речи. *Культура русской речи: Энциклопед. словарь-справочник* / под общ. рук. Л.Ю. Иванова, А.П. Сквородникова, Е.Н. Ширяева. Москва : Флинта ; Наука, 2003. С. 499–500.
18. 3 поезій Івана Франка. URL: http://ocls.kyivlibs.org.ua/ahmatova/perekladi_2/ahmatova_ukr_rus/franko_pereklad_ahmatovoi_content.htm
19. Кобзарь. Стихотворения и поэмы. URL: <https://coollib.com/b/312158/read#43>
20. Тарас Шевченко. Сон. URL: <https://lyricstranslate.com/ru/node/1321620>
21. Поезія. Переклади. Вікторія АбуКадум. URL: <https://www.facebook.com/NacionalnaSpilkaPysmennykivUkrainy/posts/487274855160648/>
22. Лу Лина: М. Цветаева «Мой милый, что тебе я сделала?!» URL: <http://www.poetry.club.com.ua/getpoem.php?id=590609>

Holter I. Observance of stylistic norms and preservation of language matches in the translation of antonyms of closely related languages

Summary. The article is devoted to the problem of preserving stylistic norms in the translation of different styles texts in closely related languages. It is emphasized that the opposition of the meanings of words can be found only in the relative concepts, which are interdependent and can characterize the phenomenon of one plan. The reasons for this are different, but the most important of them is that with the help of a contrasting comparison of facts, their depth is most vividly

depicted. The presence of differential features in closely related languages, due to the internal laws of development of each of them, as well as socio-economic and cultural factors, led to a certain, but not very significant difference in the systemic relations of antonyms, and hence in their translation. The translation process is similar to the process of the new text writing. It is the result of co-creation with the author, when the translator takes into account many components to obtain an adequate original: genre and stylistic affiliation of the original and translated texts, pragmatic factors influencing the choice of translation, writing time. All these aspects of translation are normative in nature and they determine the translator's strategy and criteria for evaluating his work. Stylistic norms determine the requirements for the translator and translation. Competent and appropriate application of stylistic norms, including the translation of antonyms and antonymous constructions determines the quality of translation. Manifestations of antonyms are more diverse in vocabulary, fiction and socio-political and more limited in official business and science. The presence of differential features in closely related languages, due to the internal laws of development of each of them, as well as socio-economic and cultural factors, led to a certain, but not very significant difference in the systemic relations of antonyms, and hence in their translation. The author notes that one of the important features of antonyms, which is difficult to translate from closely related languages, is that polysemantic words with another specific word enter into antonymous connections not in all their meanings, but only in one of them. In addition, when translating artistic texts to preserve the author's handwriting, it is necessary, if possible, to use antonyms belonging to the same style.

Key words: stylistic norms, linguistic correspondences, antonyms, antonymy, ideostyle, translation, closely related languages.